

***Chaetarthria simillima* – potvrzení výskytu v Čechách (Coleoptera: Hydrophilidae)**

Milan Boukal¹ & Karel Rébl²

¹Kpt. Bartoše 409, 530 09 Pardubice, Czech Republic; e-mail: milanb@seznam.cz

²Žižkovo náměstí 976, 271 01 Nové Strašecí, Czech Republic; e-mail: k.rebl@seznam.cz

BOUKAL M. & RÉBL K. 2012: *Chaetarthria simillima* – potvrzení výskytu v Čechách (Coleoptera: Hydrophilidae) (*Chaetarthria simillima* – occurrence confirmed in Bohemia (Coleoptera: Hydrophilidae)). – Západočeské entomologické listy, 3: 6–9.

Online: <http://www.zpcse.cz/entolisty/entolisty.html>, 14-3-2012.

Abstract. New records of *Chaetarthria simillima* Vorst & Cuppen, 2003 from the Czech Republic are provided. Twenty-two specimens were collected during the entomological research of the Křivoklátsko Protected Landscape Area and Biosphere Reserve in the western part of the Central Bohemia. The findings corroborate the occurrence of the species in Bohemia; the only specimen known previously from Bohemia is approximately seventy years old. Nineteen specimens originate from peat-bogs in the locality Prameny Klíčavy Nature Reserve and they were found by sifting mosses (*Sphagnum* spp.). Another three specimens were collected individually from mosses (*Sphagnum* spp.) and detritus on the bank after recent floods in the basin of the Klíčava dam (water debris). Notes on the distribution of *Ch. simillima* in the Czech Republic and its bionomics are given. The authors suppose that the species is tyrophilous, strongly associated with peat-bogs. The pronotum with paler edges, considered as a good determination character, is apparently not as stable as originally believed. It was found out that some Czech exemplars exhibit different pigmentation, the pronotum is often entirely black.

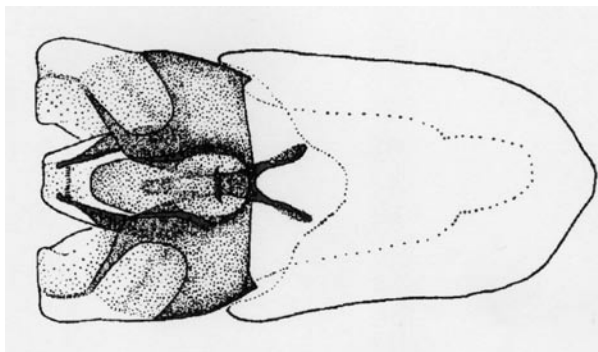
Key words: *Chaetarthria simillima*, Coleoptera, Hydrophilidae, faunistics, Czech Republic

ÚVOD

V celosvětovém měřítku je v rodu *Chaetarthria* Stephens, 1832 známo 49 druhů (SHORT & FIKÁČEK 2011). V Palearktické oblasti jsou z tohoto rodu známy pouze tři druhy – *Chaetarthria seminulum* Herbst, 1797, *Ch. similis* Wollaston, 1864 a *Ch. simillima* Vorst & Cuppen, 2003. V České republice byly zatím prokázány pouze druhy *Ch. seminulum* a *Ch. simillima* (BOUKAL et al. 2007). Druh *Ch. similis* je dosud známý jen z Kanárských ostrovů, Francie, Itálie, Iz-

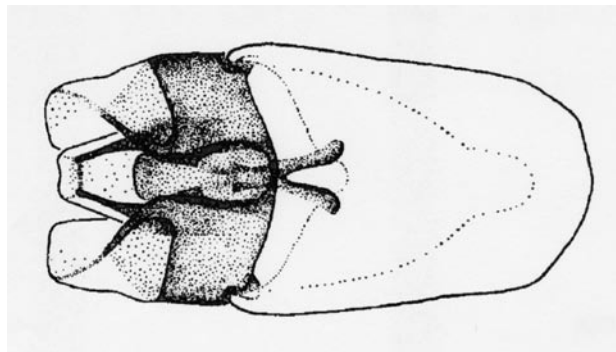
raele a Sinajského poloostrova, Maroka, Německa, Španělska a Švýcarska (HEBAUER 1993, CUPPEN et al. 1998, HANSEN 1999). BOUKAL et al. (2007) jej předpokládají pro území ČR pouze jako možný.

Většina druhů vodomilů rodu *Chaetarthria* je velmi drobná, velikostí obvykle nepřesahují 1,0–1,5 mm. Brouci jsou silně klenutí a nejčastěji uniformně tmavě zbarvení. Jednoznačná identifikace je obvykle možná teprve po studiu samčích genitálií (Obr. 1 a 2), neboť makroskopicky jsou jednotlivé druhy značně uni-



Obr. 1. Genitálie druhu *Chaetarthria simillima* Vorst & Cuppen, 2003 (podle VORST & CUPPEN 2003).

Fig. 1. Genitalia of *Chaetarthria simillima* Vorst & Cuppen, 2003 (according to VORST & CUPPEN 2003).



Obr. 2. Genitálie druhu *Chaetarthria seminulum* Herbst, 1797 (podle VORST & CUPPEN 2003).

Fig. 2. Genitalia of *Chaetarthria seminulum* Herbst, 1797 (according to VORST & CUPPEN 2003).

formní. Pro spolehlivé určení středoevropských samců je možné použít práci VORST & CUPPEN (2003). Seriózní determinace samic prozatím není možná, a proto jsme ani u nalezených samic disekci genitálií neprováděli. Samice proto neuvádíme ani v přehledu nálezů.

Rozšíření druhu *Ch. simillima* je dosud málo známé, protože ještě donedávna nebyl odlišován od blízké příbuzného druhu *Ch. seminulum*. Spolehlivé údaje dosud pocházejí z Belgie, České republiky, Francie, Holandska, Irska, Německa, Rakouska a Španělska (VORST & CUPPEN 2003, BOUKAL et al. 2007, FORSTER et al. 2009). V České republice byla *Ch. simillima* známa pouze ze dvou lokalit (BOUKAL et al. 2007). Český exemplář z okolí Davle (6152) není datován, ale lze předpokládat, že pochází zhruba z období let 1930–1940. Moravský nález šesti exemplářů pochází z rašeliniště poblíž Horního Města-Skály (6069). Naše nálezy z dalších dvou lokalit v rámci dlouho-

dobého průzkumu Chráněné krajinné oblasti a Biosférické rezervace Křivoklátsko, které jsou předmětem našeho příspěvku, doplňují seznam brouků Křivoklátska (RÉBL 2010) a zpřesňují faunistická data z České republiky.

PŘEHLED NÁLEZŮ

Chaetarthria simillima Vorst & Cuppen, 2003

Bohemia: Řevničov (5848d), PR Prameny Klíčavy, prosev rašeliničku, 22.X.2006, 1 ♂, K. Rébl leg., M. Boukal coll.; dtto, 16.IX.2011, 3 ♂♂, K. Rébl leg., K. Rébl (2 ♂♂) et M. Boukal (1 ♂) coll.; dtto, 26.IX.2011, 15 ♂♂, K. Rébl leg., K. Rébl (10 ♂♂) et M. Boukal (5 ♂♂) coll.; Lány (5949b), Klíčavská nádrž, prosev náplavu na břehu, 22.IX.2011, 3 ♂♂, K. Rébl leg., K. Rébl (2 ♂♂) et M. Boukal (1 ♂) coll. Všechny kusy M. Boukal det. Biotopy nálezů viz Obr. 3–6.

Potvrzení výskytu v Čechách (Obr. 7).



Obr. 3. Řevničov, PR Prameny Klíčavy, rašeliniště. Foto: K. Rébl.

Fig. 3. Řevničov, Prameny Klíčavy Nature Reserve, peat-bog. Photo: K. Rébl.



Obr. 4. Řevničov, PR Prameny Klíčavy, rašeliniště, detail biotopu. Foto: K. Rébl.

Fig. 4. Řevničov, Prameny Klíčavy Nature Reserve, peat-bog, close-up of biotope. Photo: K. Rébl.



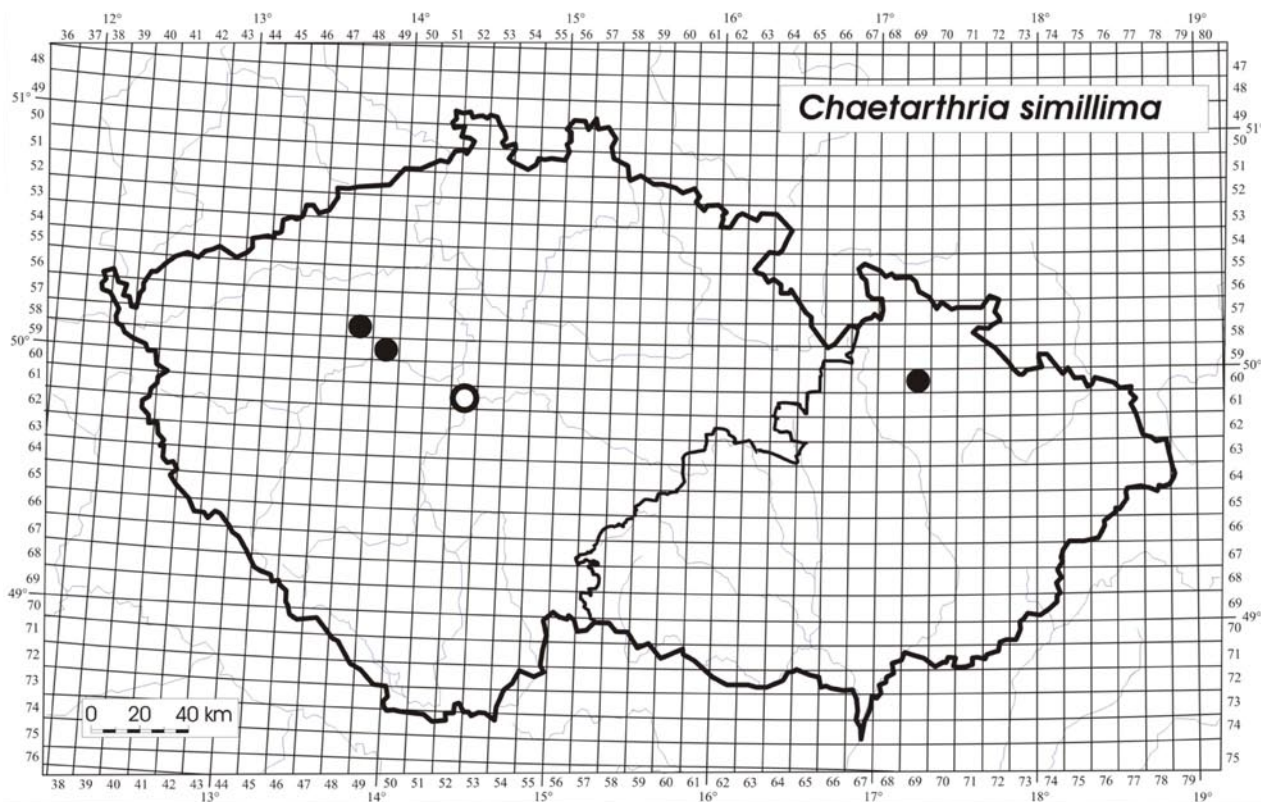
Obr. 5. Lány, Klíčavská nádrž. Foto: K. Rébl.

Fig. 5. Lány, basin of Klíčava. Photo: K. Rébl.



Obr. 6. Lány, Klíčavská nádrž, detail biotopu. Foto: K. Rébl.

Fig. 6. Lány, basin of Klíčava, close-up of biotope. Photo: K. Rébl.



Obr. 7. Známé nálezy *Chaetarthria simillima* v České republice; kroužek – nález před rokem 1950, kolečka – nálezy od roku 1950.

Fig. 7. Known records of *Chaetarthria simillima* in the Czech Republic; circle – record before 1950, dots – records since 1950.

DISKUZE A ZÁVĚRY

Přestože faunistické rozšíření druhů rodu *Chaetarthria* není na území České republiky souborně zpracováno, můžeme na základě nepočetných evropských nálezů předpokládat, že se druh *Ch. simillima* bude i u nás vyskytovat poměrně vzácně, v porovnání s mnohem běžnějším druhem *Ch. seminulum*. Na základě našich zkušeností z terénního průzkumu se druh *Ch. simillima* (Obr. 8) vyskytuje především přímo v porostech rašeliníku (*Sphagnum* spp.). Méně často byl nalézán na okrajích rašeliniště, kde se pohyboval v detritu v blízkosti vodní hladiny. Nedávné moravské nálezy rovněž pocházejí z rašeliniště (L. Koloničný in litt.). Domníváme se proto, že *Ch. simillima* je druhem tyrfofilním. Spolehlivé poznání bionomie tohoto zajímavého druhu však bude vyžadovat rozsáhlejší studium. U ojedinělého nálezu pocházejícího z prosevu naplaveného materiálu na břehu Klíčavské nádrže předpokládáme, že na tuto lokalitu byla imaga splavena za předchozích povodní v širší oblasti daného povodí nebo během občasných zvýšených stavů přítoku (potok Klíčava). K tomuto závěru nás vede zjištění, že na dané lokalitě byla prokázána velmi silná populace příbuzného druhu *Ch. seminulum* (v roce 2011 zde byly dokladovány desítky exemplářů) a za celou dobu našich průzkumů zde byli chyceni pouze jednou tři samci druhu *Ch. simillima*, a to právě pro-

sevem čerstvého náplavu.

Na základě podrobného studia ulovených samců nemůžeme potvrdit, že se *Ch. simillima* liší od druhu *Ch. seminulum* světlejšími okraji štítu, jak uvádějí VORST & CUPPEN (2003). Mezi našimi nalezenými exempláři jsou i kusy, které jsou celé černé.



Obr. 8. *Chaetarthria simillima*. Foto: P. Krásenský.
Fig. 8. *Chaetarthria simillima*. Photo: P. Krásenský.

PODĚKOVÁNÍ

Za pořízení celkové fotografie imaga děkujeme Pavlovi Krásenskému (Chomutov). Za recenze textu děkujeme Martinovi Fikáčkovi (Praha) a Dušanovi Travníčkovvi (Zlín).

LITERATURA

- BOUKAL D.S., BOUKAL M., FIKÁČEK M., HÁJEK J., KLEČKA J., SKALICKÝ S., ŠTASTNÝ J. & TRÁVNÍČEK D. 2007: Katalog vodních brouků České republiky (Coleoptera: Sphaeriidae, Gyrinidae, Haliplidae, Noteridae, Hygrobiidae, Dytiscidae, Helophoridae, Georissidae, Hydrochidae, Spercheidae, Hydrophilidae, Hydraenidae, Scirtidae, Elmidae, Dryopidae, Limnichidae, Heteroceridae, Psephenidae). – Klapalekiana, 43 (Suppl.): 1–89.
- CUPPEN J. G. M., VORST O. & BELLSTEDT R. 1998: Five beetles new for Thuringia, and records of endangered water beetles (Coleoptera: Dytiscidae, Helophoridae, Hydrophilidae, Staphylinidae). – Thüringer Faunistische Abhandlungen, 5: 169–178.
- FOSTER G.N., NELSON B.H. & CONNOR Á.O. 2009: Ireland Red List No. 1: Water beetles. – Northern Ireland Environment Agency, Dublin, 64 pp.
- HANSEN M. 1999: Hydrophiloidea (s. str.) (Coleoptera). – World Catalogue of Insects, 2: 1–416.
- HEBAUER F. 1993: European Chaetarthria. – Latissimus, 3: 1–3.
- RÉBL K. 2010: Výsledky faunistického průzkumu brouků (Coleoptera) na území Chráněné krajinné oblasti a Biosférické rezervace Křivoklátsko (Česká republika). – Elateridarium, 4 (Supplementum): 1–253. Online at <http://www.elateridae.com/elateridarium/page.php?id-cl=144> (accessed 2010-02-02).
- SHORT E.Z. & FIKÁČEK M. 2011: World catalogue of the Hydrophiloidea (Coleoptera): additions and corrections II (2006-2010). – Acta entomologica musei nationalis Pragae, 51(1): 83–122.
- VORST O. & CUPPEN J.G.M. 2003: A third Palearctic species of Chaetarthria (Coleoptera: Hydrophilidae). – Koleopterologische Rundschau, 73: 161–167.